

Cvičení 7

Příklad 1: Uvažujme následující jazyky:

$$L_1 = \{w \in \{0, 1\}^* \mid \text{ve } w \text{ je každá } 0 \text{ (přímo) následována } 1\}$$

$$L_2 = \{w \in \{0, 1\}^* \mid w = w^R\}$$

a) Vyjmenujte prvních 5 slov z každého z jazyků L_1, L_2 (nejmenších vzhledem k uspořádání $<_L$).

Řešení:

$$L_1: \varepsilon, 1, 01, 11, 011$$

$$L_2: \varepsilon, 0, 1, 00, 11$$

b) Vyjmenujte prvních 5 slov z každého z jazyků $\overline{L_1}, \overline{L_2}$.

Řešení:

$$\overline{L_1}: 0, 00, 10, 000, 001$$

$$\overline{L_2}: 01, 10, 001, 011, 100$$

c) Vyjmenujte prvních 5 slov z jazyka $L_1 \cap L_2$.

Řešení:

$$L_1 \cap L_2: \varepsilon, 1, 11, 101, 111$$

d) Vyjmenujte prvních 5 slov z jazyka $L_1 \cup L_2$.

Řešení:

$$L_1 \cup L_2: \varepsilon, 0, 1, 00, 01$$

Příklad 2: Uvažujme jazyky nad abecedou $\{a, b\}$. Vypište všechna slova ve zřetězení jazyků $L_1 = \{\varepsilon, abb, bba\}$ a $L_2 = \{a, b, abba\}$.

Řešení: $L_1 \cdot L_2 = \{a, b, abba, abbb, abbabba, bbaa, bbab, bbaabba\}$

Příklad 3: Uvažujme jazyky nad abecedou $\{0, 1\}$. Vypište všechna slova ve zřetězení

$$\{0, 001, 111\} \cdot \{\varepsilon, 01, 0101\}$$

Příklad 4: Uvažujme jazyky nad abecedou $\{0, 1\}$. Popište (slovně) jazyk vzniklý iterací $\{00, 111\}^*$ a vyjmenujte prvních 10 slov z tohoto jazyka.

Řešení: Je to jazyk všech těch slov, která mají úseky nul sudé délky a úseky jedniček délky dělitelné třemi.

Příklad 5: Uvažujme následující jazyky:

$$L_1 = \{w \in \{0, 1\}^* \mid |w|_1 \leq 1\}$$

$$L_2 = \{w \in \{0, 1\} \mid w = w^R\}$$

Popište, jak vypadají slova v jazyce $L_1 \cap L_2$.

Příklad 6: Napište regulární výrazy pro následující jazyky:

a) Jazyk $\{ab, ba, abb, bab, abbb, babb\}$

Řešení: $ab + ba + abb + bab + abbb + babb$ nebo $(ab + ba)(\varepsilon + b + bb)$

b) Jazyk nad abecedou $\{a, b, c\}$ obsahující právě ta slova, která obsahují podslovo abb .

Řešení: $(a + b + c)^*abb(a + b + c)^*$

c) Jazyk nad abecedou $\{a, b, c\}$ obsahující právě ta slova, která začínají prefixem bca nebo končí sufixem $ccab$.

Řešení: $bca(a + b + c)^* + (a + b + c)^*ccab$

d) Jazyk $\{w \in \{0, 1\}^* \mid |w|_0 \bmod 2 = 0\}$.

e) Jazyk $\{w \in \{0, 1\}^* \mid |w|_0 \bmod 3 = 1\}$.

Řešení: $1^*01^*(01^*01^*01^*)^*$

f) Jazyk $\{w \in \{0, 1\}^* \mid w$ obsahuje podslova 010 a 111}

g) Jazyk $\{w \in \{a, b\}^* \mid w$ obsahuje podslovo bab nebo $|w|_b \leq 3\}$

h) Jazyk $\{w \in \{a, b\}^* \mid w$ obsahuje podslovo bab a $|w|_b \leq 3\}$

Řešení: $a^*ba^*baba^* + a^*baba^*ba^* + a^*baba^*$ nebo $(\varepsilon + a^*b)a^*baba^* + a^*baba^*ba^*$

i) Jazyk všech slov nad abecedou $\{a, b, c\}$, ve kterých se nikde nevyskytují dva znaky a hned za sebou.

Příklad 7: Mějme dva jazyky L_1 a L_2 popsané regulárními výrazy

$$L_1 = [0^*1^*0^*1^*0^*], \quad L_2 = [(01 + 10)^*].$$

a) Jaké je nejkratší a nejdelší slovo v průniku $L_1 \cap L_2$?

Řešení: Nejkratší je ε a nejdelší 01100110, neboť jazyk L_2 nedovoluje opakovat stejný znak za sebou více než dvakrát.

b) Proč žádný z těchto jazyků L_1 a L_2 není podmnožinou toho druhého?

Řešení: Protože $1 \in L_1 - L_2$ a $010101 \in L_2 - L_1$.

c) Jaké je nejkratší slovo, které nepatří do sjednocení $L_1 \cup L_2$? Je to jednoznačné?

Řešení: 10101, jednoznačně.

Příklad 8: Řekněme, že bychom chtěli navrhnout syntaxi pro zápis jednoduchých aritmetických výrazů pomocí slov nad abecedou

$$\Sigma = \{A, B, \dots, Z, a, b, \dots, z, 0, 1, \dots, 9, ., +, -, *, /, (,)\}.$$

- a) Navrhněte, jak budou vypadat identifikátory, a popište to pomocí regulárního výrazu.
- b) Navrhněte, jak budou vypadat číselné konstanty, a popište to pomocí regulárního výrazu.

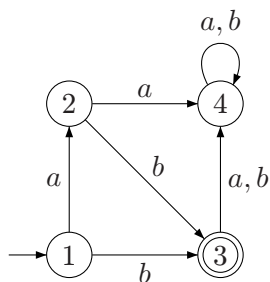
Poznámka: Při popisu číselných konstant umožněte jak celočíselné konstanty, např. 129 nebo 0, tak neceločíselné konstanty, např. 3.14, -1e10 nebo 4.2E-23. Zvažte i možnost zápisu číselných konstant v dalších číselných soustavách kromě desítkové (např. hexadecimální, oktalové, binární).

Příklad 9: Pro každý z následujících jazyků sestrojte DKA, který ho rozpoznává. Vytvořené automaty znázorněte grafem a zapište tabulkou.

a) $L_1 = \{w \in \{a, b\}^* \mid w = a\}$

b) $L_2 = \{b, ab\}$

Řešení:

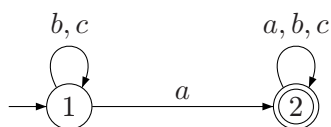

	a	b
→ 1	2	3
2	4	3
⊙ 3	4	4
4	4	4

c) $L_3 = \{w \in \{a, b\}^* \mid \exists n \in \mathbb{N} : w = a^n\}$

d) $L_4 = \{w \in \{a, b, c\}^* \mid |w|_a \geq 1\}$

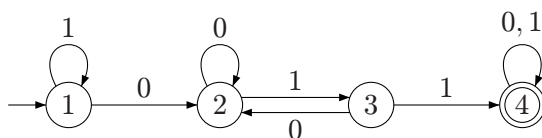
Řešení:

	a	b	c
→ 1	2	1	1
⊙ 2	2	2	2

e) $L_5 = \{w \in \{0, 1\}^* \mid w \text{ obsahuje podslovo } 011\}$

Řešení:

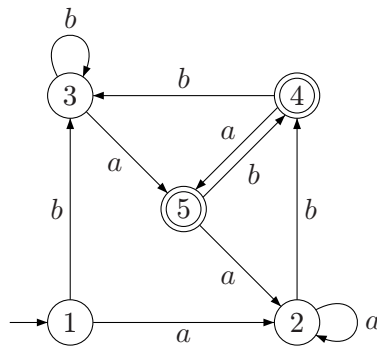

	0	1
→ 1	2	1
2	2	3
3	2	4
→ ⊙ 4	4	4

f) $L_6 = \{w \in \{a, b, c\}^* \mid |w| > 0 \wedge |w|_a = 0\}$

g) $L_7 = \{w \in \{a, b\}^* \mid |w| \geq 2 \text{ a poslední dva symboly slova } w \text{ nejsou stejné}\}$

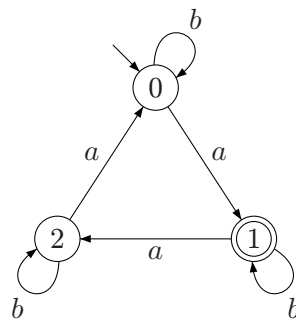
Řešení:

	a	b
→ 1	2	3
2	2	4
3	5	3
4	5	3
5	2	4

$$h) L_8 = \{w \in \{a, b\}^* \mid |w|_a \bmod 3 = 1\}$$

Řešení:

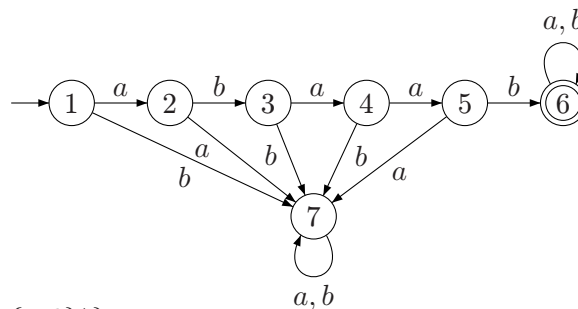

	a	b
→ 0	1	0
1	2	1
2	0	2

Příklad 10: Sestrojte DKA přijímající slova začínající *abaab*, končící *abaab* a obsahující *abaab*, tj. sestrojte DKA rozpoznávající následující tři jazyky:

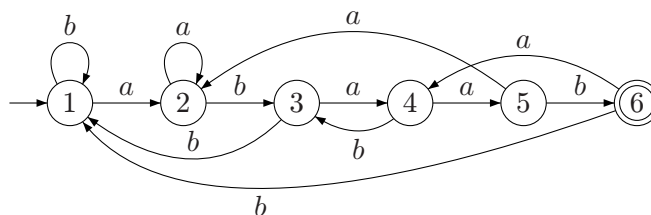
$$a) L_1 = \{abaabw \mid w \in \{a, b\}^*\}$$

Řešení:

$$b) L_2 = \{wabaab \mid w \in \{a, b\}^*\}$$

Řešení:

$$c) L_3 = \{w_1abaabw_2 \mid w_1, w_2 \in \{a, b\}^*\}$$

Příklad 11: Navrhněte obecný postup, jak pro daný DKA $A = (Q, \Sigma, \delta, q_0, F)$ zjistit, zda:

a) $L(A) = \emptyset$

b) $L(A) = \Sigma^*$